

2020-2021

Memòria anual

Unitat d'Igualtat

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

MEMÒRIA DE LA UNITAT D'IGUALTAT. 2020-2021

Índex

EIX 1. PROMOCIÓ DE LA IGUALTAT	3
EIX 2. PARTICIPACIÓ I REPRESENTACIÓ EQUILIBRADA EN LA COMUNITAT UNIVERSITÀRIA I EN L'ORGANITZACIÓ I LA GESTIÓ	5
EIX 3. IGUALTAT EN EL TREBALL I EN LA VIDA ACADÈMICA	5
EIX 4. DOCÈNCIA AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE.....	5
EIX 5. PERSPECTIVA DE GÈNERE EN LA RECERCA I LA TRANSFERÈNCIA, I EN LA INNOVACIÓ I LA EMPRENEDORIA	6
EIX 6. PREVENCIÓ I ERRADICACIÓ DE LA VIOLÈNCIA I ACTITUDS MASCLISTES	6
EIX 7. DIVERSITATS I INTERSECCIONALITAT AMB EL GÈNERE	8
ALTRES ACCIONS FORA DEL III PLA D'IGUALTAT O DE CONSULTORIA EXTERNA	9
ANNEXOS.....	10

La Universitat de Barcelona compta, des de fa anys, amb el desplegament de múltiples mesures, per a la incorporació de la perspectiva de gènere en tots els àmbits relatius a la Universitat. Aquest objectiu s'engloba, des del 7 d'octubre de 2020, dins del [III Pla d'igualtat](#), que compta amb set eixos d'actuació transversals que no solament integren la perspectiva de gènere sinó que inclouen la mirada interseccional, l'aplicació de la qual resulta imperativa, tenint en compte la diversitat de col·lectius i necessitats que presenta la Universitat. Així, els set eixos són els següents:

- Eix 1. Promoció de la igualtat
- Eix 2. Participació i representació equilibrada en la comunitat universitària i en l'organització i la gestió
- Eix 3. Igualtat en el treball i en la vida acadèmica
- Eix 4. Perspectiva de gènere en la docència
- Eix 5. Perspectiva de gènere en la recerca i la transferència, innovació i emprenedoria
- Eix 6. Política de prevenció i erradicació de les violències i actituds masclistes
- Eix 7. Diversitats i interseccionalitats amb el gènere

En aquest marc, doncs, i des de l'aprovació del III Pla d'igualtat fins al 2021 amb el canvi de govern, es nomena a la Dra. Núria Vergés Bosch, professora lectora del Departament de Sociologia de la Facultat d'Economia i Empresa de la Universitat de Barcelona com a delegada del rector per a la direcció de la Unitat d'Igualtat en substitució de la Dra. Maria Pilar Rivas Vallejo, catedràtica d'universitat del Departament de Dret Privat. No obstant, al setembre d'aquest mateix any la Dra. Vergés és nomenada nova directora general de Cures, Organització del Temps i Equitat en els Treballs de la Generalitat de Catalunya i en conseqüència, pren el relleu la Dra. Devis, professora agregada de Departament d'Educació Lingüística i Literària, i Didàctica de les Ciències Experimentals i de la Matemàtica de la Facultat d'Educació de la Universitat de Barcelona.

Durant el període comprès entre 2020 i 2021, la Unitat d'Igualtat compta amb Sandra Periago Estornell, com a tècnica d'Igualtat, i Marta Ortega Balanza, com a delegada del rector adjunta per a la direcció de la Unitat d'Igualtat, i amb tres becàries de col·laboració:

- Bárbara Monllor Taltavull (fins al juliol de 2021)
- Clàudia Cardona López (fins al juliol de 2022)
- Gaizkane Apodaka Aparicio (fins a l'octubre de 2022)

A continuació, es destaquen les accions més importants que s'han dut a terme en relació amb cada eix durant els anys 2020-2021, ja siguin accions de la Unitat d'Igualtat (UI), de les comissions d'igualtat de centre (CIC) o d'altres serveis de la UB.

EIX 1. PROMOCIÓ DE LA IGUALTAT

- Publicació d'eFEMENistèrides [\[enllaç\]](#).
- Donar suport i difusió a la campanya «Dones amb categoria» per a l'enciclopèdia lliure Viquipèdia en català.
- Actes de l'11F: les versions de les pàgines web (*landing page*) anteriors a 2022 s'han perdut en quedar substituïdes per versions posteriors. Des de Desenvolupament Web i Nous Formats continuaran amb un històric [\[enllaç\]](#).
 - Declaració institucional en l'àmbit de la Comissió de Dones i Ciència, per la igualtat i l'empoderament de les dones (manifest).
 - Conferències per al Dia Internacional de la Dona i la Nena en la Ciència.
- Actes del 8M: únicament es disposa de les pàgines web (*landing page*) de 2021, ja que les versions anteriors s'han perdut en ser substituïdes per la versió de l'any següent. A partir de 2023, però, des de Desenvolupament Web i Nous Formats continuaran amb un històric. De manera que, quan es creï la landing de l'any vigent, la versió de l'any anterior es conservarà afegint-hi l'any al final de la URL [\[enllaç\]](#).
 - Espectacle *Dona-Foc, la Dona que es crema* de la Companyia Les Fugitives (Vicerectorat d'Igualtat i Unitat d'Igualtat), 10/03/2020 [\[enllaç\]](#).
 - Documental *En/Femme* de la directora Alba Barbé i taula rodona a la Sala Jane Addams (Comissió d'Igualtat de Filosofia, Geografia i Història), 04/03/2020 [\[enllaç\]](#).
 - Taula rodona «La terra en femení», a l'Aula Magna Carmina Virgili (Comissió d'Igualtat de la Facultat de Ciències de la Terra), 04/03/2020 [\[enllaç\]](#).
 - Declaració institucional de rebuig de les violències masclistes i per la igualtat de gènere en l'àmbit del 8M (manifest) [\[enllaç\]](#).
 - Acte en record de Montserrat Roig i lliurament de Premis Rosalind Franklin [\[enllaç\]](#).
 - Taula rodona «La violència verbal quotidiana sobre les dones» (Comissió d'Igualtat de Filosofia, Geografia i Història; Vicerectorat d'Igualtat, Vicerectorat de Patrimoni i Activitats Culturals i Facultat de Filologia i Comunicació), 4/3/2021 [\[enllaç\]](#).
 - Taula rodona «La violència verbal quotidiana sobre les dones» (Comissió d'Igualtat de Filosofia, Geografia i Història), 5/3/2021 [\[enllaç\]](#).
 - Projecció del documental *Picture a Scientist* (Comissió d'Igualtat de la Facultat de Farmàcia i Ciències de l'Alimentació), 5/3/2021 [\[enllaç\]](#).
 - Xerrada «Feminisme i història de l'art. Per què no hi ha hagut grans dones artistes?» a càrrec de Judith Méndez (Comissió d'Igualtat de la Facultat d'Educació), 9/3/2021 [\[enllaç\]](#).
 - Xerrada «Què pot aportar una mirada trans i feminista a l'educació?» a càrrec de Teo Pardo (Comissió d'Igualtat de la Facultat d'Educació), 9/3/2021 [\[enllaç\]](#).
 - Conferència «Què és l'economia feminista?» a càrrec de Cristina Carrasco (Comissió d'Igualtat de la Facultat d'Economia i Empresa), 10/3/2021 [\[enllaç\]](#).
 - Presentació i debat obert de l'Informe de balanç de gènere de la Facultat de Ciències de la Terra (2010-2020) (Comissió d'Igualtat de la Facultat de Ciències de la Terra),

- 10/3/2021 [\[enllaç\]](#).
- Debat «Resistències que cal trencar» amb Elisenda Ballesté, Marta Giralt, Aida Viza i Patricia Fernandez (Comissió d'Igualtat de la Facultat de Biologia), 11/3/2021 [\[enllaç\]](#).
 - Conferència «La perspectiva de gènere en la doctrina jurisprudencial del Tribunal Supremo» a càrrec de Lourdes Arastey (Comissió d'Igualtat de la Facultat de Dret), 10/3/2021 [\[enllaç\]](#).
 - Conferència «Angela Davis: opressions múltiples i feminisme negre» a càrrec de Núria Sara Miras (grau en Ciències Polítiques i de l'Administració), 10/3/2021 [\[enllaç\]](#).
 - Xerrada «La renuncia no es una solución para la conciliación laboral, personal y familiar» (Comissió d'Igualtat de la Facultat de Dret), 15/3/2021 [\[enllaç\]](#).
- Creació al Campus Virtual de la Facultat de Belles Arts d'un espai destinat exclusivament a qüestions d'igualtat i diversitat (Comissió d'Igualtat de la Facultat de Belles Arts), setembre de 2021.
 - Primera participació en les jornades de benvinguda dels graus per informar sobre la Unitat d'Igualtat i el protocol UB per les diferents facultats (comissions d'igualtat de les facultats de Belles Arts i d'Economia i Empresa), setembre de 2021.
 - Promoció de la visibilitat de les dones a la Universitat mitjançant el bateig d'aules:
 - Cristina Carrasco, a la Facultat d'Economia i Empresa [\[enllaç\]](#).
 - Lynn Margulis, a la Facultat de Biologia [\[enllaç\]](#).
 - Carme Serrallonga (IDP-ICE) [\[enllaç\]](#).
 - Convocatòria de beques de col·laboració (2021-2022) [\[enllaç\]](#).
 - Revisió del llenguatge no sexista per a l'enquesta: Qüestionari a l'alumnat de la UB, per a l'Observatori de l'Estudiant, 21/09/2021.
 - Revisió i canvis en la denominació d'òrgans UB amb integració del llenguatge no sexista (degà-degana / rector-rectora...), 1/10/2021.
 - Revisió i canvis en la denominació d'òrgans UB amb integració del llenguatge no sexista (Vicerectorat/Deganat), 1/10/2021.
 - Revisió dels requisits obligatoris i recomanats d'Horizon Europe 2020 per comprovar que el Pla d'igualtat de la UB estava al dia i per tenir en compte els ajuts que s'ofereixen, 1/12/2021.
 - Proveïment d'imatges no sexistes i visibilització de la diversitat de cara al nou disseny de la pàgina web de la Unitat d'Igualtat, prevista per a principi de l'any 2022, 1/12/2021.
 - Participació en les trobades presencials i en línia dels grups específics en igualtat i diversitats de les diferents xarxes de què és membre la UB:
 - Comissió Dones i Ciència: Montserrat Puig Llobet
 - UIU (Unión Iberoamericana de Universidades): Marta Ortega
 - CRUE-ANECA (Conferència de Rectors de les Universitats Espanyoles - Agència Nacional d'Avaluació de la Qualitat i Acreditació): Montserrat Puig Llobet
 - RUIGEU (Xarxa d'Unitats d'Igualtat de Gènere per a l'Excel·lència Universitària): Marta Ortega
 - Xarxa Vives: Sandra Periago Estornell
 - Grup Coïmbra: Montserrat Puig Llobet

- LERU (Lliga d'Universitats d'Investigació Europees): Nuria Rodríguez Ávila
- Activitat ordinària i difusió de les activitats internes i externes relatives a la igualtat: Twitter, Instagram i Facebook de la UI (vegeu els annexos).

EIX 2. PARTICIPACIÓ I REPRESENTACIÓ EQUILIBRADA EN LA COMUNITAT UNIVERSITÀRIA I EN L'ORGANITZACIÓ I LA GESTIÓ

- Formació a mida de la vicerectora d'Igualtat, la directora de la UI i la presidenta de la Comissió d'Igualtat en matèria d'assetjament sexual i atenció.
- Incentivació de la participació de l'alumnat mitjançant la promoció d'una hackató sobre temàtiques de gènere, 18, 23 i 25/11/2021 [\[enllaç\]](#).
- Incentivació de la participació de l'alumnat i la promoció de les dones mitjançant un concurs, 2021 [\[enllaç\]](#).
- Informe de valoració de les normes de publicació d'actes de la Comissió d'Igualtat (document intern).

EIX 3. IGUALTAT EN EL TREBALL I EN LA VIDA ACADÈMICA

- Publicació de «L'impacte de la crisi sanitària en la vida personal, familiar i professional de la UB». Vicerectorat d'Igualtat i Gènere, juny de 2021 [\[enllaç\]](#).
- Ajudes de suport a la conciliació familiar i la recerca a la Facultat de Matemàtiques i Informàtica [\[enllaç\]](#).

EIX 4. DOCÈNCIA AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE

- Tallers, seminaris web (*webinars*) i altres cursos per a la formació docent de la incorporació de la perspectiva de gènere en el disseny de plans docents [vegeu l'eix 6; apartat «Cursos i accions de la UI i centres»].
- Màster en Humanitats Digitals de la Facultat d'Informació i Mitjans Audiovisuals: des del curs 2020-2021, inclou dues línies de treball amb perspectiva de gènere: Integració de la perspectiva de gènere a les humanitats digitals i Feminisme de dades. A més, incentiven l'alumnat a incloure la perspectiva de gènere en els TFM: III Premi Rosalind Franklin. [\[enllaç\]](#).
- Màster en Patrimoni: en les línies de TFM hi ha apartats sobre dones i arxius, dones i impremta, etc. Cada curs s'actualitzen aquestes línies però sempre s'inclou la perspectiva de gènere. Coordinador TFG-TFM (FIMA).
- Assignatures de nova creació que incorporen la perspectiva de gènere, com ara l'assignatura optativa del grau en Medicina: Diversitat de Gènere: les Persones Trans [\[enllaç\]](#).
- Convocatòria i lliurament del Premi Clara Campoamor al millor TFG amb perspectiva de gènere i del Premi Rosalind Franklin al millor TFM amb perspectiva de gènere, 2020 i 2021 [\[enllaç\]](#).

- Postgrau: Pedagogies Feministes en Contextos Educatius i Socials. Facultat d'Educació [\[enllaç\]](#).
- Publicació de recursos per a una docència amb perspectiva de gènere, amb una guia d'aplicació, amb la guia de la Xarxa Vives. Col·lectivització del document a la Comissió i a tot el cos docent, Escola de Doctorat, Agenda de Postgrau i publicació a la pàgina web de la UB [\[enllaç\]](#).
- Enquesta per a estudiants respecte a les competències en gènere.

EIX 5. PERSPECTIVA DE GÈNERE EN LA RECERCA I LA TRANSFERÈNCIA, I EN LA INNOVACIÓ I LA EMPRENEDORIA

- Inclusió de referències a la igualtat de gènere en el Codi ètic d'integritat i bones pràctiques de la Universitat de Barcelona [\[enllaç\]](#).
- Jornada de l'11F - Dia de la Dona i de la Ciència. Realització de múltiples activitats al voltant de la visibilització del treball de les dones en la recerca, 2021 (vegeu l'eix 1).
- Difusió per part del Vicerectorat d'Estudiants i Participació, del Vicerectorat d'Igualtat i la Comissió d'Estudiants del cartell informatiu «Universitat i Gènere» sobre la Unitat d'Igualtat i les comissions d'igualtat a tot l'alumnat de la Universitat de Barcelona (vegeu l'annex C).
- Línia de recerca en el Centre de Recerca, Informació, Comunicació i Cultura (CRICC) de la Universitat de Barcelona: Gènere, inclusió i diversitats en Informació, Comunicació i Cultura [\[enllaç\]](#):
 - Perspectiva de gènere i LGTBI+ en els estudis d'Informació, Comunicació i Cultura.
 - Diferències de gènere i LGTBI+ en contextos mediàtics i culturals.
- Creació del projecte d'innovació docent GENDIMS. Professorat de la Facultat d'Informació i Mitjans Audiovisuals [\[enllaç\]](#).
- Document de compromís d'inici de doctorat [\[enllaç\]](#).

EIX 6. PREVENCIÓ I ERRADICACIÓ DE LA VIOLÈNCIA I ACTITUDS MASCLISTES

- Actes del 25N en col·laboració amb el Vicerectorat de Patrimoni i Activitats Culturals [\[enllaç\]](#): únicament es disposa del web (*landing page*) de 2021, ja que les versions anteriors s'han perdut en ser substituïdes per la versió de l'any següent. A partir de 2023, però, des de Desenvolupament Web i Nous Formats continuaran amb un històric. De manera que, quan es creï el web de l'any vigent, la versió de l'any anterior es conservarà afegint-hi l'any al final de la URL [\[enllaç\]](#).
 - Taula rodona: «Les pràctiques de la cura en pandèmia» (Comissió d'Igualtat de Filosofia, Geografia i Història), 05/03/2020 [\[enllaç\]](#).
 - Taula rodona: «La violència verbal quotidiana contra les dones» (Vicerectorat d'Igualtat, Vicerectorat d'Arts i Facultat de Filologia), 04/03/2021 [\[enllaç\]](#).
 - Conferència «En estat de por. El discurs polític de les pintures del Prado als murs de

- la UB», reflexió crítica sobre les representacions i imatges sexistes presents a l'Edifici Històric, 2021 [\[enllaç\]](#).
- Body Tracks - Exposició dels projectes seleccionats en el premi UB Ana Mendieta al millor projecte artístic amb perspectiva de gènere. Comissió d'Igualtat de la Facultat de Belles Arts amb participació del Vicedeganat de Cultura, 2021 [\[enllaç\]](#).
 - Il·luminació de l'Edifici Històric amb motiu del 25N.
 - Declaració institucional de rebuig de les violències masclistes en l'àmbit del 25N (comunicat de la directora i la delegada adjunta).
 - Xerrada amb Mer Meló, autora del llibre *A pesar de ti, vencí*, llibre autobiogràfic sobre la violència masclista dins la parella. Comissió d'Igualtat i Acció Social dels Centres Científics i Tecnològics de la UB (CCiTUB), 2021 [\[enllaç\]](#)
 - Penjada de cartells i lectura de manifest als campus de Bellvitge i Clínic amb motiu del 25N. Comissió d'Igualtat de la Facultat de Medicina i Ciències de la Salut.
 - Tolerància Zero: difusió del cartell per fer conèixer el Protocol de la UB contra les violències masclistes, 1/05/2021 [\[enllaç\]](#).
 - Cursos i accions en el marc de la subvenció del Pacte d'Estat contra la Violència de Gènere 2020-2021 i el grup de treball específic:
 - Cuida't, cuida. En línia. Alumnat, 5/10/2020 – 14/10/2020 [\[enllaç\]](#).
 - Dimonis disfressats d'amor. En línia. Alumnat, 19/10/20 – 28/10/20 [\[enllaç\]](#).
 - Aplicació del Protocol de la Universitat de Barcelona per a l'assetjament masclista. Mòdul complementari 1: Marc teòric de la igualtat entre homes i dones. En línia. Alumnat, PAS i PDI, 5/11/2020 [\[enllaç\]](#).
 - Aplicació del Protocol de la Universitat de Barcelona per a l'assetjament masclista. Mòdul complementari 2. Conceptes jurídics complementaris. En línia. Alumnat, PAS i PDI, 6/11/2020 [\[enllaç\]](#).
 - Aplicació del Protocol de la Universitat de Barcelona per a la prevenció, la detecció i l'actuació contra les situacions d'assetjament sexual i per raó de sexe, identitat de gènere i orientació sexual, i altres conductes masclistes. En línia. Alumnat, PAS i PDI, 5/11/2020 i 6/11/2020 [\[enllaç\]](#).
 - Noies i dones víctimes de violències masclistes en la comunitat universitària: contextualització, detecció i intervenció. En línia. Alumnat, PAS i PDI, 9/11/2020 i 26/11/2020 [\[enllaç\]](#).
 - Formació a càrrecs acadèmics en matèria de violència masclista. En línia. PDI, 16/11/2020 20/11/2020 [\[enllaç\]](#).
 - Curs bàsic en igualtat de gènere, no-discriminació i violències (2a edició). En línia. Alumnat, PAS i PDI, 16/11/2020 i 29/11/2020 [\[enllaç\]](#).
 - Violència a les xarxes socials. En línia. Alumnat, reconeixement d'un crèdit, 30/11/2020 i 18/11/2020 [\[enllaç\]](#).
 - Violència a les xarxes socials (II). En línia. Alumnat, PAS i PDI, reconeixement d'un crèdit, 1/12/2020 i 17/11/2020 [\[enllaç\]](#).
 - Curs: Violència de gènere i interseccionalitat en línia. Alumnat, PAS i PDI, 4/10/21 –

- 30/10/2021 [\[enllaç\]](#).
- Curs bàsic d'igualtat de gènere, no-discriminació i violències. En línia. Alumnat, PAS i PDI, amb reconeixement d'un crèdit. 20/09/21 – 15/10/2021 [\[enllaç\]](#).
 - Curset: Violències masclistes a la universitat, com les identifiquem i com intervenim? En línia. Alumnat i PDI, 16/11/21 [\[enllaç\]](#).
 - Curs: Tipus de violències, conceptes, normatives i realitats. En línia. Alumnat, PAS i PDI, 18/10/21 – 7/11/2021 [\[enllaç\]](#).
 - Curs: Violència masclista i el protocol de la Universitat de Barcelona. En línia. Alumnat i PDI, 22/11/21 – 17/12/2021 [\[enllaç\]](#).
 - Cursos i accions de la Unitat d'Igualtat i els centres:
 - Taller: Idees, exemples i eines per desenvolupar plans docents amb perspectiva de gènere. En línia, IDP-ICE - Unitat d'Igualtat. PDI, 28/09/2021. [\[enllaç\]](#).
 - Tallers amb l'IDP-ICE impartit per les docents Sonia Estradé i Bea Cantero [\[enllaç1\]](#) [\[enllaç2\]](#).
 - Realització d'una formació docent a la Facultat d'Educació per a la incorporació de la perspectiva de gènere en el disseny de plans docents.
 - Seminaris web (*webinars*) IDP-ICE: Idees, exemples i eines per desenvolupar plans docents amb perspectiva de gènere [vídeo]. Universitat de Barcelona. Institut de Desenvolupament Professional (IDP-ICE), octubre, 2021. [\[enllaç\]](#).
 - Taller de creació participativa per a la incorporació de la perspectiva de gènere i LGBTI+ a la docència, reconegut com a activitat per l'ICE-IDP. Comissió d'Igualtat de la Facultat d'Informació i Mitjans Audiovisuals, 3/11/2021.
 - Taller F5 La Xarxa és Nostra, sobre violències de gènere digitals, impartit pel col·lectiu feminista Donestech. Comissió d'Igualtat de Belles Arts, 4/11/21 [\[enllaç\]](#).
 - Taller d'autodefensa per a dones, a càrrec de Karin Konkle. Comissió d'Igualtat i Acció Social dels CCiTUB, 2/12/2021.
 - Premi Ana Mendieta al millor projecte artístic amb perspectiva de gènere. Octubre 2021 [\[enllaç\]](#).
 - Revisió i valoració dels projectes presentats per a la subvenció del Pacte d'Estat contra la Violència de Gènere 2020-2021.

EIX 7. DIVERSITATS I INTERSECCIONALITAT AMB EL GÈNERE

- Posicionament vers les violències LGTBIfòbiques en l'àmbit de la commemoració del 17M (declaració a l'acte desenvolupat per xarxes) (2021).
- Acte pel 17J amb l'associació estudiantil Síver, 17/7/21.
- Vídeo i acte per al dia 28J, orgull LGBTIQ+, 28/6/21 [\[enllaç\]](#).
- Promoció per xarxes socials del Dia de la Visibilitat Trans i el Dia de la Diversitat Lèsbica.
- Canvis en la recopilació de dades: autodenominació com a Dona, Home, No-binari i En blanc, 10/10/2021.

ALTRES ACCIONS FORA DEL III PLA D'IGUALTAT O DE CONSULTORIA EXTERNA

- Participació del Diego Marchante a la jornada Políticas Trans en la Universidad organitzada des de la Red Interuniversitaria LGTBI, 19/05/2021. [[enllaç](#)].
- Enviament enquesta interseccionalitat LERU (Núria Rodríguez, Facultat d'Economia i Empresa).
- Escuela UIU (Unión Iberoamericana de Universidades) Género y Feminismos. “Workshop sobre gènere i feminismes amb participació de docents i personal tècnic de les universitats integrants de la Unió Iberoamericana d'Universitats”. Híbrid, 12/11/2021 [[enllaç](#)].
- Assistència a la reunió sobre els ajuts de l'Ajuntament de Barcelona per a projectes que lluitin contra la precarietat de les dones, 1/12/2021.
- Participació de Marta Ortega a la Jornada «Mobilitat universitària i internacional en temps de pandèmia Covid-19», organitzada per l'Associació d'Investigadors i Estudiants Brasilers a Catalunya; sobre la presència de les dones a les universitats de Catalunya, especialment a la Universitat de Barcelona, i les condicions laborals que troben per desenvolupar les seves activitats com a investigadores i gestores, 3/12/2021 [[enllaç](#)].
- I Encuentro de la Red LGTBI de Universidades, 16 i 17/12/2021.
- IX Trobada d'Igualtat de Gènere de la Xarxa Vives, amb la participació de Sandra Periago, 2/12/2021.
- Col·laboració amb la Xarxa Vives per a l'actualització de l'Informe d'indicadors anuals.
- Participació a la Cumbre Género de la Universitat de Constança (Alemanya).

ANNEXOS

ANNEX A. ACTIVITATS INSTITUCIONALS

Dia Internacional de les Dones – 8 de març de 2021

ACTE OFICIAL
DIA INTERNACIONAL DE L'ORGULL LGBTI

Benvinguda a càrrec del Dr. Joan Guàrdia Olmos,
Rector de la Universitat de Barcelona.

Amb les ponències de:

Dr. Diego Marchante Hueso
Professor de Belles Arts - UB

Dra. Bárbara Ramajo Garcia
Membre del PAS - UB

Dra. Dolors Rodriguez Martín
Professora de la Facultat de Medicina i Ciències
de la Salut - UB

Sra. Muriel Aurora Ranchal Casellas
Alumna de la Facultat de Matemàtiques i
Informàtica - UB

Modera: Dra. Núria Vergès Bosch
Directora de la Unitat d'Igualtat - UB

Amb la pintura en directe de:
Sra. Carla Gallén
Il·lustradora i ex-alumna de la Facultat de Belles Arts - UB

Cloenda a càrrec de de la Dra. Montserrat Puig Llobet,
Vicirectora d'Igualtat i Gènere.

18H - 28 DE JUNY - VIA STREAMING DES DE L'AULA MAGNA

Dia Internacional de l'Orgull LGBTQ+ – 28 de juny de 2021

**EN ESTAT
DE POR**

25N

Dia Internacional
contra les violències
masclistes

**EL DISCURS POLÍTIC DE
LES PINTURES DEL PRADO
ALS MURS DE LA UB**

a càrrec de Laura Mercader Amigó
professora d'Història de l'Art de la UB

12 hores
Aula Magna
Edifici Històric UB
ENTRADA LLIURE

+ Lectura de manifest 25N
+ Lliurament de premis Clara
Campoamor als millors TFG
en perspectiva de gènere

ORGANITZEN:
Vicerektorat de Patrimoni i
Activitats Culturals
Vicerektorat d'Igualtat i Gènere

Streaming:
[www.ub.edu/ubtv/video/conferencia-
pintures-del-prado-a-la-ub](http://www.ub.edu/ubtv/video/conferencia-pintures-del-prado-a-la-ub)

 UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Dia Internacional contra les Violències Masclistes– 25N de 2021

ANNEX B. ACTIVITATS DE LES COMISSIONS D'IGUALTAT DE CENTRE

Acte pel dia internacional de les dones
8-M

en/ femme

IMPLICIÓ ALBA BARBÉ I SERRA

UN DOCUMENTAL QUE PROPOSA UNA NOVA VISIÓ DE LES FRONTERES DEL GÈNERE

AMB PARTICIPACIÓ DE:
ALBA BARBÉ, LA DIRECTORA
I LES/ELS PROTAGONISTES: CARMÉ
PARERA, FRANCESC FERRER, ALEZA
TRAVÉS, SOFIA BENGUETXEA

Passi documental i taula rodona
Dia: 4 de març, 17h
Sala Jane Addams, UB-Raval
subtitulada al castellà

UNIVERSITAT DE BARCELONA
Facultat de Geografia i Història

UNIVERSITAT DE BARCELONA
Facultat de Filosofia

Comissió d'Igualtat de Filosofia, Geografia i Història – Acte del 8M de 2020

La Terra en Femení

Dimecres 4 de març 13 hores
Aula Magna Carmina Virgili
Facultat de Ciències de la Terra

TAULA RODONA

"Una ocasió per tractar els teus dubtes i inquietuds professionals amb dones que treballen a l'àmbit de les Ciències de la Terra i de l'Oceà "

Laia Beni (Freelance Geociències Marines)
Laura Blanco (Hidrogeologia, Anufru)
Concepción Ayala (IGME, invitada al CSIC, membre d'AMIT)
Anna Travé (Catedràtica Facultat Ciències de la Terra, UB)
Ana Lidia Navarro (Geotècnia i Oceanografia, Igeotest)

*Inauguració Exposició "Geologia en Femení" (ICGC)

Acte organitzat per La Comissió d'igualtat de la Facultat de Ciències de la Terra
igualtat.ciencies.terra@ub.edu

Us hi esperem a tot@s!

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Comissió d'Igualtat de Ciències de la Terra – Acte del 8M de 2020

25 N AL CAMPUS RAVAL

UNIVERSITAT DE BARCELONA

DIA INTERNACIONAL PER A L'ELIMINACIÓ DE LA VIOLÈNCIA CONTRA LES DONES

TAULA RODONA

"Les violències que ens fan"

MODERA
Laura Mercader
(Història de l'Art, UB)

PONENTS
Noemí López Trujillo
(periodista, Newtral)

De Ana Orantes a Cristina Ortiz: cómo se construye el relato informativo y político sobre la violencia de género

Rosa María García Grecia
(activista trans i no binària, Universidad de Murcia)

El género como violencia en las vidas trans

on-line

25 de novembre
11:30 h

via BB COLLABORATE

Enllaç:
<https://eu.bbcollab.com/guest/ad0748b853d44ca0a8d14f9fa7078acdb>

Més informació:
nsmiras@ub.edu

Comissió d'Igualtat
Filosofia, Geografia i Història

UNIVERSITAT DE BARCELONA
Facultat de Geografia i Història

UNIVERSITAT DE BARCELONA
Facultat de Filosofia

Comissió d'Igualtat de Filosofia, Geografia i Història – Acte del 25N de 2020

8M AL CAMPUS RAVAL

UNIVERSITAT DE BARCELONA

DIA INTERNACIONAL DE LES DONES

TAULA RODONA

"Les pràctiques de la cura en pandèmia"

MODERA
Sílvia Bofill Poch
Professora d'Antropologia,
Universitat de Barcelona

PARTICIPANTS
Cristina Beorlegui
Infermera, CAP Raval Nord

Victòria Mir
Cap de l'àrea de Treball social,
Institut Català de la Salut

Begoña Román
Professora de Bioètica,
Universitat de Barcelona

on-line

5 de març
12 h

via BB COLLABORATE

Enllaç:
<https://eu.bbcollab.com/guest/71c2cd26f0644d829746d7ea91c9e2ea>

Comissió d'Igualtat
Filosofia, Geografia i Història

UNIVERSITAT DE BARCELONA
Facultat de Geografia i Història

UNIVERSITAT DE BARCELONA
Facultat de Filosofia

Comissió d'Igualtat de Filosofia, Geografia i Història – Acte del 8M de 2021

UNIVERSITAT DE BARCELONA
Facultat d'Educació

8M - DIA DE LA DONA

ACTIVITATS DE LA FACULTAT D'EDUCACIÓ

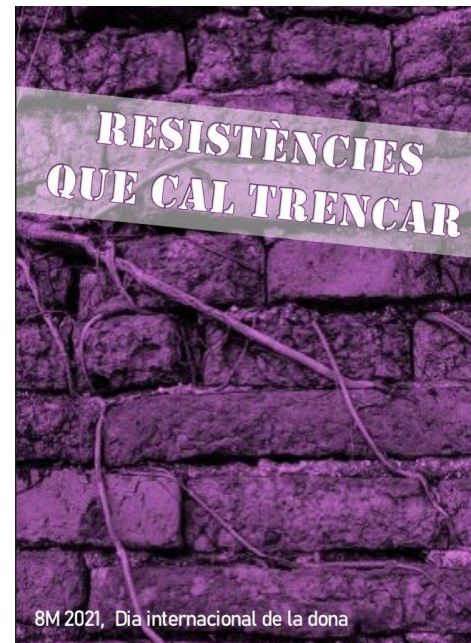
9 DE MARÇ DE 2021

10:30 - FEMINISME I HISTÒRIA DE L'ART.
PER QUÈ NO HI HA HAGUT GRANS DONES
ARTISTES?"
PONENT: JUDITH MÉNDEZ

16:00- QUÈ POT APORTAR UNA MIRADA
TRANS I FEMINISTA A L'EDUCACIÓ?
PONENT: TEO PARDO

ORGANITZA LA COMISSIÓ D'IGUALTAT DE LA FACULTAT D'EDUCACIÓ

Comissió d'Igualtat d'Educació – Acte del 8M de 2021

Parlem amb dones científiques de la nostra Facultat

Dijous 11M, 16h [\[Enllaç a Teams\]](#)

Elisenda Ballesté, Professora Lectora

Genètica, Microbiologia i Estadística

Patricia Fernández, Investigadora Juan de la Cierva

Bioquímica i Biomedicina Molecular

Marta Giralt, Catedràtica

Bioquímica i Biomedicina Molecular

Aida Viza, Estudiant de Doctorat

Biologia Evolutiva, Ecologia i Ciències Ambientals

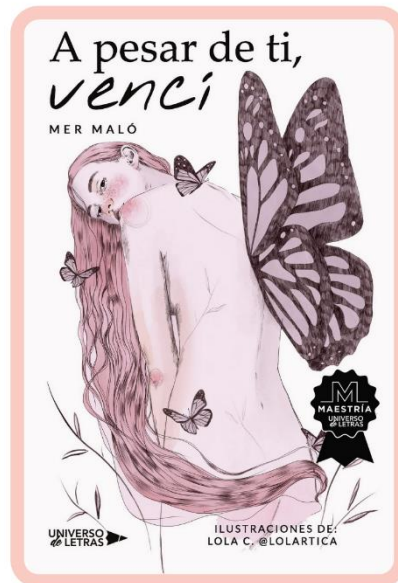
Fins el dijous 11M us convidem a visionar el documental

Picture a Scientist

Comissió d'Igualtat de Biologia – Acte del 8M de 2021

Xerrada amb
Mer Maló
l'autora del llibre
"A pesar de ti, vencí"

dijous 25 de novembre a les 12h
a l'aula dels CCiTUB
entrada lliure

organitza:
Comissió Igualtat i Acció Social CCiTUB

Comissió d'Igualtat dels Centres Científics i Tècnics
(CCTiUB) – Acte del 25N de 2021

Unitat d'Igualtat i Vicerektorat d'Igualtat – Acte del 8M de 2021

ANNEX C. ACTIVITATS I ACCIONS DE LA UNITAT D'IGUALTAT

UNIVERSITAT I GÈNERE

Tens algun dubte, iniciativa o necessitat en relació al **gènere** i la **universitat**?

ESTEM A LA TEVA DISPOSICIÓ

UNITAT D'IGUALTAT

Donem suport i seguiment a les polítiques en clau de gènere a tota la comunitat universitària

COMISSIONS D'IGUALTAT

Estem a la teva facultat, som el teu punt més proper. Disponibles pel que necessitis!

Construeix amb nosaltres una universitat més igualitària i inclusiva

UNIVERSITAT DE BARCELONA
Vicenariat d'Estudiants i Participació

UNIVERSITAT DE BARCELONA
Consell de l'Alumnat

UNIVERSITAT DE BARCELONA
Vicenariat d'Igualtat i Gènere

Cartell Universitat i Gènere - 2021

ANNEX E. EFEMINISTÈRIDES DEL 2020

- **Novembre de 2020**

El naixement del Seminario de Estudios Sociológicos sobre la Mujer i els primers estudis de gènere

Des que va començar el curs 2020-2021, espais educatius, docents i alumnat es troben en alerta amb extrema vigilància de totes les mesures necessàries per evitar contagis de la persistent COVID. Alhora, el professorat declara no tenir prou mitjans humans per fer front a les noves mesures i insisteixen en la falta d'espais per poder mantenir les distàncies de seguretat. No cal dir que l'educació és un altre pilar fonamental de la nostra societat (amb la sanitat, protagonista d'una anterior eFEMENistèride). Però no sempre s'ha considerat així o, almenys, no sempre per a tothom.

Quina és la commemoració d'avui?

El 12 de novembre de 1920, fa cent anys justos, va néixer a Salamanca l'Elena Catena López. Filòloga, fou de les primeres dones que obtingué el doctorat a la Universitat Complutense de Madrid (UCM), on arribà a ser vicedegana. Conscient que calia treballar per la igualtat de les dones des de l'àmbit acadèmic, va ser una de les fundadores, el 1960, del Seminario de Estudios Sociológicos sobre la Mujer, que impulsà els primers estudis de gènere que es van fer a tot Espanya. Des d'un feminisme moderat relacionat amb les línies més aperturistes de la democràcia cristiana progressista, defensava la igualtat jurídica de dones i homes, com també en els àmbits educatiu i laboral. Quan, després de 17 anys de treball, es pot legalitzar, els seus estatuts donen com a objectius el canvi de la mentalitat tradicional mitjançant una educació crítica i la transformació de les relacions interpersonals amb una perspectiva feminista.

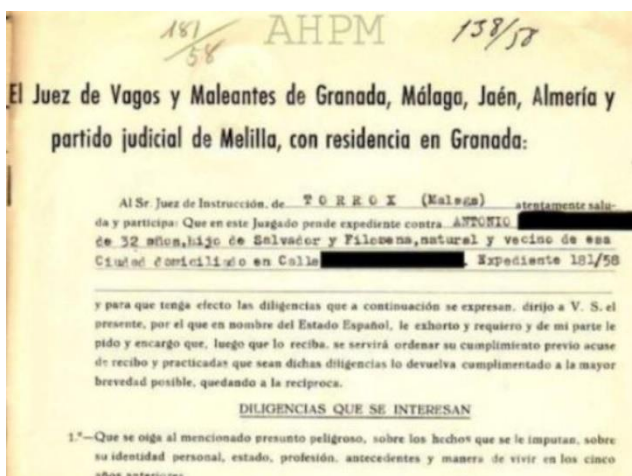
I per què ho remarquem des de la Unitat d'Igualtat?

El Seminario de Estudios Sociológicos sobre la Mujer (SESM) marcà una fita en la trajectòria del feminisme a Espanya, des de la seva fundació fins que es dissolgué el 1986, arran de la mort de dues de les fundadores. Cal valorar-ne la significació en un moment que el model de dona i de la mateixa societat oficialitzat pel franquisme (representat per la Sección Femenina) era plenament vigent i, des de l'àmbit polític, no hi havia possibilitats de canvi. El SESM volia «despertar las conciencias especialmente somnolientas de las mujeres españolas», en paraules de la seva principal impulsora, María Laffitte, comtessa de Campo Alange, qui ja havia publicat una obra tan important com *La guerra secreta de los sexos* (1948). A més d'ella i de Catena, el nucli fundacional aplegà sis intel·lectuals més: Consuelo de la Gándara (professora a la UCM), Pura i Mary Salas (aquesta darrera

autora de *Nosotras las solteras* (1959), on defensava el paper de les dones solteres, menystingudes llavors), Concepción Borreguero (sociòloga), María Jiménez de Obispedel Valle (licenciada en dret i en ciències socials) i Lili Álvarez, coneguda esportista amb una llarga trajectòria de publicacions relacionades amb les dones i l'espiritualitat (com ara *El seglarismo y su identidad*, 1959) on reclamava una major participació femenina en l'àmbit religiós i eclesiàstic. El SESM, «aconfesional, apolítico y democrático», malgrat que no fou reconegut fins al 1977, va treballar amb una visió oberta i multidisciplinària per tal de fer informes objectius i científics. Va denunciar la discriminació institucional de les dones, com ara en l'educació i la legislació, que qualificaren de paternalista i hipòcrita, ja que oprimia qui deia protegir. També treballà per eliminar pràctiques informals de discriminació, convencions arrelades en la societat i el pensament que dificultaven la igualtat femenina. Va prendre posició pública en contra de la proposta de llei del treball domèstic (1968) i del *Libro blanco para la reforma de la educación en España* (1969). Progressivament, va anar prenent una actitud més crítica i propera als moviments feministes del moment. Es mostrà a favor de la regulació del divorci, la coeducació en tots els nivells d'ensenyament, la informació sobre mètodes anticonceptius, la corresponsabilitat en les tasques domèstiques i familiars i la igualtat retributiva. Entre els resultats publicats destaquen: *Habla la mujer: resultado de un sondeo en la juventud actual* (1967), *Mujer y aceleración històrica* (1972), *Diagnosis sobre el amor y el sexo* (1977) o *La mujer española: de la tradición a la modernidad (1960-1980)* (1986). Són valuoses anàlisis de la situació de les dones espanyoles que, malgrat sorgir d'una institució acadèmica, no es quedaven en la teoria i tenien en compte les opinions i la vida quotidiana de la gent del carrer per poder arribar a una aplicació pràctica, treballant conjuntament amb altres associacions i moviments feministes d'un moment tan crític com el tardofranquisme i la transició.

[Font: <https://www.ub.edu/portal/web/igualtat/efeministerides/-/detall/el-naixement-del-seminario-de-estudios-sociologicos-sobre-la-mujer-i-els-primers-estudis-de-genero>]

25 anys d'una derogació històrica. 'Vagos y maleantes'

La Llei 11/2014 per a garantir els drets LGTBI i per erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia fou pionera a l'Estat. Des de llavors, diverses propostes de llei, reglaments, normatives, protocols... la desenvolupen i apliquen. La realitat, però, és que les discriminacions i agressions al col·lectiu LGTBIQ+ no només no cessen, sinó que han repuntat de manera preocupant, fent urgent revisar els nostres valors com a societat.

Quina és la commemoració d'avui?

El 4 d'agost de 1933 va ser aprovada per controlar i sancionar comportaments que es consideraven antisocials (rodamons, nòmades i proxenetes, entre d'altres), i que en la reforma de 1954 va incorporar els homosexuals. En aquest context, les autoritats volien reprimir el que consideraven amenaces a l'ordre establert i una orientació sexual diferent a la «normativa» («las relaciones normales entre personas de distinto sexo») havia de ser rigorosament perseguida: d'aquí neix la nova Ley sobre peligrosidad y rehabilitación social, de 5 d'agost de 1970, enguany fa 50 anys, concebuda, entre d'altres repressions, per incloure-hi mesures de persecució i càstig de gais i lesbianes, especialment els primers, per la seva major visibilitat social. Va estar vigent fins a la seva derogació, el 23 de novembre de 1995, fa 25 anys.

Entre les «mesures de seguretat» per a la seva «rehabilitació», destacaven penes de presó d'entre sis mesos i cinc anys o l'internament en establiments de reeducació, ubicats a Huelva i Badajoz i «especialitzats» (a partir dels estudis del psiquiatre Juan José López Ibor): un per als homosexuals de *nacimiento* o *pasivos* i l'altre per als que ho eren por *vicio* o *activos*. S'hi duïen a terme teràpies aversives (vomitiu, descàrregues elèctriques, etc.), treballs manuals forçats, etc. El jutge podia, també, prohibir la residència o el trasllat de la persona acusada, a més de poder posar-la sota vigilància.

L'avantprojecte, elaborat pel magistrat català Antonio Sabater y Tomás, s'havia presentat cap al final del 1969 i establia que, «por el simple hecho de serlo», qualsevol homosexual era un perill per a la societat. Les Corts van concretar que ho eren «quienes comentan actos de homosexualidad».

La pressió del moviment gai, actiu clandestinament o públicament des de 1970, va fer que es modifiqués la llei: la nova *Ley 77/1978 de modificación de la Ley de Peligrosidad y Rehabilitación Social* en derogava l'article relatiu a les persones homosexuals, que en quedaven excloses. Tot i això, la llei només va derogar-se completament quinze anys més tard, en aprovar-se el nou codi penal.

I per què ho remarquem des de la Unitat d'Igualtat?

El pioner de l'activisme pels drets d'aquestes persones, Armand de Fluvià, explica:

Los homosexuales en el año 70, en plena dictadura, eran un «peligro para la sociedad». Éramos unos «enfermos mentales» y unos «posibles delincuentes» [...] un «corruptor de menores» [...] y para la Iglesia también, y todavía lo seguimos siendo, unos «pecadores».

Mostra evident d'aquest pensament són les memòries de la fiscalia del Tribunal Suprem d'aquelles dècades. La del 1970 deia:

Continúa en línea ascendente el homosexualismo ¿Hasta dónde va a llegar esto? [...] el problema es grave; el uso de drogas, la libertad sexual, que, como proclama y bandera, esgrime hoy la juventud [...] las relaciones prematrimoniales; el bisexualismo híbrido marcusiano; la filosofía existencial; la haraganería y el cinismo en definitiva, han conducido a esta nueva juventud, de una fase extrema de contención sexual a la plena expansión sin limitaciones ni frenos morales. Consecuencia de ello, el cansancio, el hastío, el nihilismo sexual y, por contrapunto, la inversión sexual, como novedad primero, y como vicio después.

La llei de 1970 substituïa la *Ley de vagos y maleantes* que havia aprovat la II República el 1933; ja el 1954, el règim l'havia modificat per afegir-hi la persecució de l'homosexualitat, que no figurava a la

del 1933. El desenvolupament econòmic dels anys seixanta va iniciar canvis en la societat espanyola: en començava la modernització i una certa demanda de major llibertat, l'increment del turisme (al qual es culpa del «aumento del nefando vicio sodomítico [...] al que contribuye principalmente una especial y degenerada clase de turistas extranjeros») i l'emigració a les ciutats (on desapareix el control social de les poblacions petites). En aquest context, les autoritats volen reprimir el que consideren amenaces a l'ordre establert i una orientació sexual diferent a la «normativa» («las relaciones normales entre personas de distinto sexo») ha de ser rigorosament perseguida: d'aquí neix la nova *Ley de peligrosidad y rehabilitación social*.

L'«amença» d'aquestes persones a l'ordre establert encara té ressò en molts discursos d'odi. Les notícies i estadístiques de les agressions mostren només una part de la realitat ja que la majoria, sofertes a l'espai públic i per part de persones desconegudes, no arriben a denunciar-se. Per canviar la situació, són imprescindibles la tasca realitzada des de l'activisme i el teixit associatiu, l'educació en la família vers el respecte dels drets de tot ésser humà a viure lliurement i dignament, el treball responsable i compromès de totes les administracions i organismes públics (com també del personal al seu servei) i, com no pot ser d'altra manera, la nostra mateixa responsabilitat individual com a membres d'una comunitat: hem de contribuir a un món millor, on cap persona visqui amb por. Seria el millor llegat del nostre pas per la vida.

[Font: <https://www.ub.edu/portal/web/igualtat/efeministerides/-/detall/25-anys-d-una-derogacio-historica>]

- **Desembre de 2020**

Una escriptora i activista feminista, pacifista, recordada per la seva lluita per la igualtat econòmica i social. Olive Schreiner

A l'octubre es van publicar el RD 901/2020 pel qual es regulen els plans d'igualtat i el seu registre i el RD 901/2020 d'igualtat retributiva entre dones i homes, amb l'objectiu d'aconseguir erradicar la desigualtat i discriminació retributiva que encara perdura i aplicar, de forma eficaç, el principi d'igualtat efectiva, fita que encara no s'ha aconseguit, i que fa palès el fracàs de la normatives d'igualtat en aquest àmbit. Desigualtat a l'àmbit laboral que, com tantes altres, lamentablement continua sent una rèmora històrica...

Quina és la commemoració d'avui?

L'11 de desembre de 1920, i aquests dies en fa justament cent anys, va morir Olive Schreiner, escriptora i activista feminista, pacifista, recordada per la seva lluita per la igualtat econòmica i social entre els dos sexes. Fou una de les poques feministes de l'àmbit anglòfon conegudes a Espanya en el

seu temps, ja que la seva obra *Woman and labour* (1911) es traduí i fou publicada per Montaner y Simón el 1914 amb el títol *La mujer y el trabajo*.

Nascuda el 24 de març de 1855 a Wittebergen, en el si d'una família modesta. Es donà a conèixer amb la seva primera novel·la, *The story of an African farm* (1883), publicada sota un pseudònim masculí: Ralph Iron. Considerada una de les obres fonamentals del moment: inaugura el que s'ha anomenat novel·la feminista, on destaquen els personatges de les «new women»: dones independents, lliures, que rebutgen les convencions («el matrimoni sense amor, digué ella, és el tràfic més immund que deshonra la humanitat») i denuncien la dominació arbitrària dels homes. Fou una capdavantera de la teoria feminista, amb un pensament polític propi i original.

A banda de la seva obra literària, va anar implicant-se en la política sud-africana, mostrant-se progressivament contrària als abusos dels governs imperialistes de Cecil Rhodes i, en general, de les autoritats britàniques a les colònies, i mostrant-se contrària al segregacionisme i l'apartheid, ja que es declarà partidària de la igualtat de tothom en els drets polítics: plantejament global dels processos socials en el qual sexe, raça i classe eren conceptes interrelacionats i indissociables.

I per què ho remarquem des de la Unitat d'Igualtat?

Perquè la publicació a Barcelona de *La mujer y el trabajo: reflexiones sobre la cuestión feminista* el 1914, només tres anys després de l'aparició de l'original anglès *Woman and labour* a Londres (1911), va suposar donar a conèixer a Espanya un corrent feminista més progressista i «polític» que el de les autores espanyoles del moment (com ara Emilia Pardo Bazán o Dolors Monserdà).

L'obra defensa un dret de les dones: «Treball i formació que ens capaciti per al treball!». Considera que el paper i la posició de les dones a la societat venen determinades per restriccions artificials de la mateixa societat, que han provocat, en determinar que només els homes treballin, un «parasitisme sexual» en les dones (especialment les de classe mitjana): «un estat d'una, més o menys, absoluta dependència de les seves funcions sexuals, només» i que acabin depenent completament dels homes per a la seva subsistència. L'obra acaba amb una visió utòpica («és tot això un somni?», diu) d'un «futur distant» on la igualtat entre homes i dones serà absoluta.

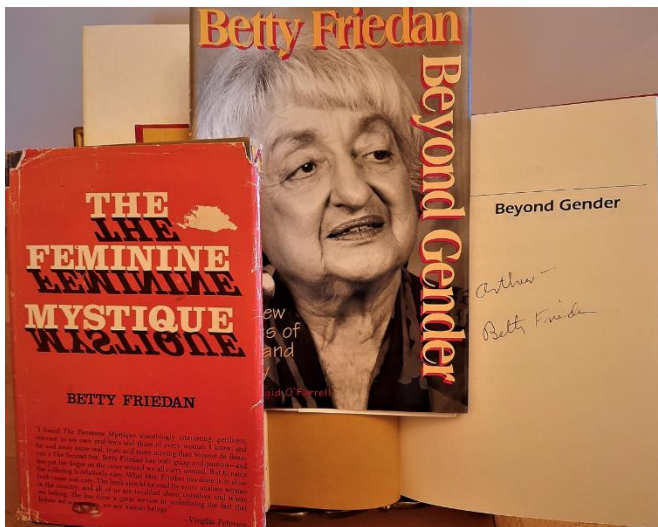
La mujer y el trabajo es publicà a la col·lecció Biblioteca Universal de la prestigiosa editorial barcelonina Montaner y Simón, amb traducció de Flora Ossette. Els comentaris i l'apèndix constitueixen un interessant assaig sobre la situació dels drets de les dones d'aquell moment.

[Font: <https://www.ub.edu/portal/web/igualtat/efeministerides/-/detall/una-escriptora-i-activista-feminista-pacifista-recordada-per-la-seva-lluita-per-la-igualtat-economica-i-social>]

ANNEX F. EFEMINISTÈRIDES DEL 2021

- Febrer de 2021

La ‘mística de la feminitat’: com les dones renuncien a un paper actiu en la societat. Betty Friedan

L'actual crisi econòmica ha incidit d'una manera desastrosa en la bretxa de gènere, que s'ha engrandit com no s'havia vist en més d'una dècada. Els col·lectius més perjudicats són les persones nouvingudes o amb baix nivell d'estudis però, especialment, les dones, arran de la interseccionalitat dels diferents elements de discriminació.

Quina és la commemoració d'avui?

Fa cent anys que va néixer, el 4 de febrer de 1921 i a Peoria (Illinois, Estats Units), l'escriptora i feminista Betty Friedan, autora d'una de les obres de referència del moviment feminista: *The feminine mystique* (1963).

Friedan va identificar el malestar que afligia les dones, que es veien expulsades del sistema per l'estructura social, econòmica i educativa i eren relegades a la cura de la llar i la família, atrapades en un model presentat com la «mística de la feminitat», en virtut de la qual les dones renuncien a un paper actiu en la societat. Això donà peu a la conceptualització de la idea del «malestar que no té nom» (*the problem that has no name*), la insatisfacció vital de les dones que, aparentment amb tot per a ser «feliçes», se senten buides i inútils. Un procés d'anomia, una «escissió interna» agreujada pels insistents i insidiosos models de «dona» en la publicitat, els mitjans i la societat en general, que tenia greus conseqüències físiques i psicològiques, en forma de depressions i angoixes.

En aquesta obra, catalitzadora del moviment feminista modern, Friedan exposa diferents temes: igualtat de drets amb base al text constitucional, divorci, avortament, habitatge, treball i educació... Qüestions que desenvoluparà i analitzarà en profunditat anys després a *The second stage* (1981) o a *Beyond gender* (1997) on planteja, ja normalitzada la incorporació de les dones al treball, el problema de la conciliació amb la vida familiar. A més, el 1966, fou una de les fundadores de la National Organization for Women (NOW), que va lluitar activament per aconseguir drets tan elementals com el permís de maternitat o d'igualtat salarial entre homes i dones.

També pionera, però força menys coneguda, és *The fountain of age* (1993), que vol enderrocar, amb perspectiva de gènere, els mites sobre la vellesa i la disminució de capacitat de les persones grans,

en particular com afecta les dones en les etapes de la menopausa i la jubilació, i que tracta aspectes com ara la gestió del temps, els estereotips vigents, el treball, el deteriorament físic, la soledat i la segregació en els serveis públics.

I per què ho remarquem des de la Unitat d'Igualtat?

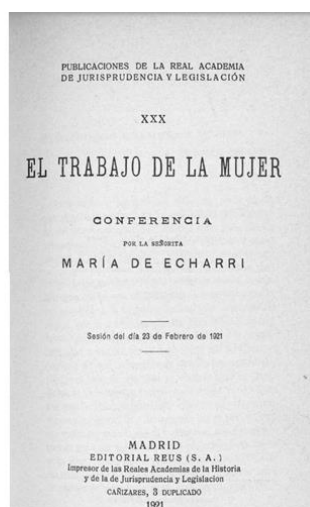
Com assenyala Friedan en *The second stage*: «sento alguna cosa que no encaixa, que no està ben enfocada, alguna cosa que va malament dins del marc en què les dones es troben tractant de viure la igualtat per la qual va lluitar [...] victòries que creien haver guanyat estaven donant beneficis il·lusoris; veig noves dimensions als problemes que pensàvem que ja estaven resolts». Paraules que, de manera textual, podem reprendre ara, el febrer de 2021: bretxa salarial, falta de dones als llocs directius i de presa de decisions, dificultats de conciliació i carències de la corresponsabilitat (ja que no hi ha equivalència entre el temps dedicat per homes i dones a tasques de cura), la pervivència de rols de gènere que generen dependències, dissensions en el si del moviment feminista, l'assumpció de les noves masculinitats, la redefinició dels termes de l'èxit per a homes i per a dones, les formes de discriminació, la decisió entre treball i maternitat o la necessitat de plantejar noves preguntes per encarar el futur.

Totes són desigualtats encara sense resoldre, motiu pel qual cal mantenir la lluita per la igualtat en tots els àmbits de la vida. Com va dir Friedan el 1973: «no hi ha marxa enrere en aquest camí».

[Font: <https://www.ub.edu/portal/web/igualtat/efeministerides/-/detall/la-mistica-de-la-feminitat-com-les-les-dones-renuncien-a-un-paper-actiu-en-la-societat>]

- **Març de 2021**

Mestra, activista i inspectora de treball, va defensar els drets de les dones treballadores i els incompliments de la legislació vigent. María de Echarri

S'apropa el 8 de març, Dia internacional de les dones, i encara cal reclamar que subsisteixen múltiples discriminacions, tant directes com indirectes, que les mantenen en una situació de subordinació o d'inferioritat, causant-los perjudicis.

Un dels àmbits de discriminació és el laboral, amb relació a l'accés, carrera professional, promoció, condicions de treball i conciliació.

Quina és la commemoració d'aquesta quinzena?

El 23 de febrer de 1921, ara ha fet 100 anys, María de Echarri va pronunciar la conferència «El trabajo de la mujer» a la Reial Acadèmia de Jurisprudència i Legislació, a Madrid.

Denuncia que les millores aconseguides beneficien principalment els homes i «muy poco a las obreras»: diferències salarials per a la mateixa feina, pujada dels salaris dels obrers però no de les obreres, desigualtat salarial «que de una vez desaparezca esa desigualdad irritante de la diferencia con que se remunera el trabajo de la mujer y el del hombre»; qualifica les condicions de treball de les dones com a explotació; fa referència als obstacles per accedir al mercat laboral; i l'incompliment de les vuit hores de la jornada als tallers majoritàriament femenins. També defensa l'agrupació de dones en sindicats i commina el feminisme perquè «tome como [...] urgente [...] mejorar la situación de la mujer obrera».

La seva conferència també tracta els problemes que troben les dones formades o amb carrera per accedir a determinats llocs de treball i les protestes de molts homes quan hi accedeixen. Malgrat reconèixer que són «muy aptas», molts homes consideren que estan «invadiendo un terreno que era, por derecho propio, de los hombres».

I per què ho remarquem des de la Unitat d'Igualtat?

La mestra, activista i inspectora de treball María de Echarri (San Lorenzo de El Escorial, 1878 – Sant Sebastià, 1955) havia denunciat els abusos, l'incompliment de la legislació vigent i les limitacions que patien les dones als llocs de treball, especialment les obreres d'activitats manuals o físiques. Es produïa una doble desigualtat: ser treballadores enfrontades amb l'empresa i ser dones discriminades pels seus companys. Les conseqüències eren pitjors condicions de treball, tallers insalubres, horaris molt llargs, incompliment dels períodes de descans i salaris més baixos.

La mujer estuvo tanto tiempo callada, tanto tiempo humildemente resignada, encorvada sobre su labor, aceptando salarios que se llaman «de hambre», porque el hambre es la que obliga a aceptarlos, y sin que nadie o casi nadie se acordase de ella.

Com a solució proposa l'increment de les inspeccions i apunta a la necessitat de la sororitat entre dones amb la idea de comerç just o responsabilitat social: un segle més tard, continuem propugnant el mateix.

També va defensar la unió promovent la formació de sindicats, encara que sota la doctrina social de l'Església (situem-nos en el context social i educatiu de l'època): precisament pel seu conservadorisme i perquè s'expressava en mitjans catòlics, els seus escrits tenien molta difusió. Això li va proporcionar més ressò i influència que altres autores feministes: com ara la promulgació, el 1912, de l'anomenada *llei de la cadira*, que obligava les empreses a permetre que les dones, quan fos necessari mentre treballaven, poguessin seure per tal d'evitar riscos laborals. Fins llavors, cap altra llei promulgada defensava els drets de les dones treballadores.

Podeu consultar el seu escrit a: <https://bvpb.mcu.es/es/consulta/registro.do?id=451571>

[Font:

<https://www.ub.edu/portal/web/igualtat/efeministerides/-/detall/maria-echarri-mestra-activista-i-inspectora-de-treball-va-defensar-els-drets-de-les-dones-treballadores-i-els-incompliments-de-la-legislacio-vigent>]

Les revistes feministes, d'estudis, assaigs i anàlisi, amb perspectives innovadores i trencadores. Revistes feministes

El gran nombre de publicacions que es publica avui dia ens permet optar a revistes de molt diferent caliu, temàtica i enfocament. En els extrems tenim, per un costat, les denominades *femenines* pel seu contingut («del cor»), que reforcen els estereotips més arcaics. Per l'altre, les revistes feministes, d'estudis, assaigs i anàlisi, amb perspectives innovadores i trencadores, de revulsió de l'heteropatriarcat encara viu.

Aquestes, però, no han sorgit del no-res: van començar amb iniciatives que, combinant

continguts diversos (hem de situar-les en la seva època), es posicionaven trencant els discursos establerts i obrint nous camins de conscienciació i reivindicació.

Quina és la commemoració d'aquesta quinzena

El 25 de març de 1921 va aparèixer la revista mensual *Mundo femenino*, que es publicà fins al 1936, quan la Guerra Civil va comportar-ne la desaparició.

La publicació va néixer com a eina de difusió d'idees de l'Asociación Nacional de Mujeres Españolas, amb l'eslògan «Paz universal, derechos y deberes, justicia». L'associació va promoure la creació de la Juventud Universitaria Feminista.

Interclassista i sense adscripció ideològica, l'ANM fou liderada per **Consuelo González Ramos**, **María Espinosa de los Monteros** i **Elisa Soriano Fisher** amb l'objectiu de connectar amb grups feministes nacionals (de qualsevol punt d'Espanya) i estrangers, mitjançant la participació en organitzacions internacionals de dones.

Consuelo González, periodista, també va fundar la revista *La voz de la mujer* (1917-1931), a més d'altres iniciatives per ampliar les possibilitats professionals i condicions laborals de les dones. Per exemple, va crear la primera Escuela de Tipógrafas de España. També és autora de *La mujer española en la campaña del Kert* (1912).

María Espinosa, empresària, va centrar el seu activisme a promoure el vot de les dones i la seva participació política; sense oblidar altres reivindicacions laborals. **Elisa Soriano Fisher**, al seu torn, va contribuir a la formació del Consejo Feminista de España per unir l'acció de l'associació amb altres grups constituïts a Barcelona.

La revista *Mundo femenino* va estar sota la direcció de **Benita Asas Manterola**, mestra d'escoles públiques en la línia del pensament republicà, que fou substituïda el 1934 per **Julia Pequero**, de caràcter conservador i això va suposar un canvi d'orientació.

La publicació inseria articles i anuncis d'activitats feministes, manifestos, campanyes, biografies, reportatges variats i entrevistes amb dones destacades per la seva incidència en les reivindicacions feministes, com ara **Clara Campoamor**.

I per què ho remarquem des de la Unitat d'Igualtat?

Mundo Femenino fou la primera publicació des d'on es reivindicaven els drets civils i polítics de les dones. El seu objectiu específic era promoure el vot i la participació política de la dona. Parlava de modificar les funcions i responsabilitats en la vida familiar per tal de canviar rols; la igualtat en l'accés, desenvolupament, promoció i remuneració de les dones en el món laboral; la defensa dels drets civils i la necessitat de crear escoles públiques, entre d'altres qüestions.

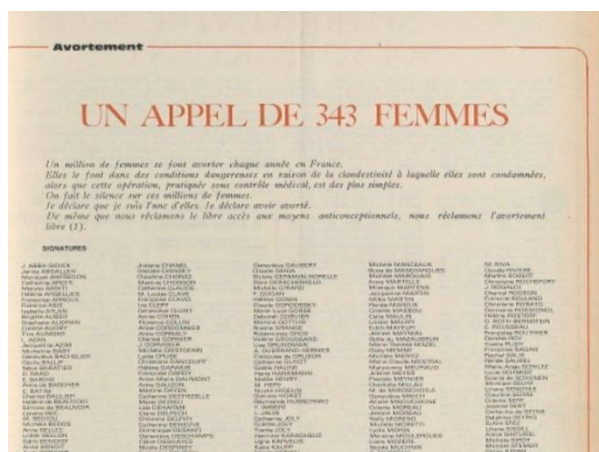
Algunes reivindicacions encara són punts essencials de les normatives d'igualtat, com ara les condicions laborals i la retribució de les dones, on continua la bretxa de gènere, un eix de treball incorporat, obligatòriament, als plans d'igualtat i a les polítiques públiques.

La difusió d'activitats i iniciatives és un element important en la funció de divulgació necessària per treballar en el canvi dels marcs mentals que aportin una realitat sense discriminacions ni desigualtats per raó de sexe, a més d'altres realitats. Des de la Unitat d'Igualtat, ho fem mitjançant les eines actuals: web, Twitter, Instagram i Facebook de la Unitat.

[Font: <https://www.ub.edu/portal/web/igualtat/efeministerides/-/detall/les-revistes-feministes-d-estudis-assaigs-i-analisi-amb-perspectives-innovadores-i-trencadores-de-l-heteropatriarcat-encara-viu->]

- **Abril de 2021**

Embaràs i legislació: commemoració dels 50 anys de la publicació del Manifest de les 343

La interrupció voluntària de l'embaràs varia segons la legislació de cada país, i afecta la salut de milions de dones de manera molt diferent: des de les legislacions que el contemplen com una ampliació dels drets reproductius fins a les legislacions que el prohibeixen totalment i en qualsevol circumstància, inclòs quan la vida de la dona estigui en perill.

Quina és la commemoració d'aquesta quinzena?

El 5 d'abril de 1971, fa 50 anys, es publicà a París el Manifest de les 343, també conegut com a Manifest de les 343 meques (en francès, Manifeste des 343 salopes): 343 dones (en realitat, 358) declaraven que havien avortat en algun moment. Com que l'avortament era il·legal a França, totes

s'exposaven obertament a ser detingudes i jutjades, però van considerar més útil fer paleses les situacions que provocava aquesta prohibició i defensar públicament la necessitat de legalitzar-lo.

Malgrat que el desembre del 1967 s'havia promulgat una llei que permetia l'ús dels contraceptius, els decrets d'aplicació no van acabar de publicar-se fins al 1972. El principal problema, com diu el mateix manifest, era que:

Un milió de dones avorten cada any a França. Ho fan en condicions perilloses degut a la clandestinitat a la qual estan condemnades, ja que aquesta operació, practicada amb control mèdic, és de les més senzilles. Jo declaro que soc una d'elles. Jo declaro haver avortat. De la mateixa manera que reclamem el lliure accés als mitjans anticonceptius, reclamem l'avortament lliure.

El manifest sortí al número 334 de la revista *Le nouvel observateur*, de línia esquerrana; la portada anunciava: «la llista de les 343 franceses que tenen el coratge de signar el manifest "He avortat"». A continuació del text citat i sota el títol Una crida de 343 dones, hi ha els noms de les 358 dones signants, per ordre alfabètic de cognom i, a la pàgina següent, l'article «El nostre ventre ens pertany» on se'n justifica la necessitat. De la redacció se n'havia encarregat Simone de Beauvoir i, a més d'ella, figuraven entre les signatàries: **Catherine Deneuve, Marguerite Duras, Ariane Mnouchkine, Jeanne Moreau** (que n'havia tingut la idea, inspirant-se en el manifest de 1960 que 121 persones havien signat contra la guerra d'Algèria), **Françoise Sagan, Nadine Trintignant, Agnès Varda i Monique Wittig**. A més, s'indicava que les membres del **Mouvement de libération des femmes** demanaven que l'avortament fos lliure i gratuït.

Una setmana després, *Charlie hebdo* tragué en portada un dibuix de Cabu i la frase «Qui a engrossé les 343 salopes du manifeste sur l'avortement?» [Qui ha prenyat les 343 meuques (bagasses, putes...) del manifest sobre l'avortament?]. El manifest va quedar «batejat». Posteriorment, s'ha remarcat que el fet que es fes servir «un insult masclista per qualificar aquestes dones és prou significatiu de l'antifeminisme» predominant en la societat francesa.

Cap de les dones que signaren fou denunciada ni perseguida per la justícia: el manifest es convertí en un símbol de la desobediència civil i tingué repercussions. Dos anys més tard, un grup de 331 metges van publicar un manifest demanant la llibertat d'avortament i es va crear el Mouvement pour la liberté de l'avortement et de la contraception. El 1975, la Llei del 17 de gener 1975 relativa a la interrupció voluntària de l'embaràs, preparada per Simone Veil, va despenalitzar l'avortament a França.

El ressò no es limità a França: el 6 de juny del mateix 1971, el setmanari alemany *Stern* publicà un manifest similar («Wir haben abgetrieben!», Hem avortat!) signat per 374 dones, entre les quals **Romy Schneider i Veruschka von Lehndorf**.

Coincidint amb el cinquantenari, 343 dones franceses n'han signat un nou manifest per demanar d'augmentar el termini legal per avortar, i passar de dotze a catorze setmanes d'embaràs.

I per què ho remarquem des de la Unitat d'Igualtat?

El manifest és una fita en la història del feminisme francès i en la lluita pel dret de les dones a disposar del seu cos, especialment pel ressò que tingué en l'opinió pública.

La nova Llei 17/2020, de 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008 del dret de les dones a erradicar la violència masclista, que amplia les garanties de protecció de les dones, inclou en el seu

article 3.2.d) la violència obstètrica i vulneració de drets sexuals i reproductius, que constitueix una vulneració dels drets fonamentals, reconegut també per l'OMS.

D'aquell abril de 1971 a aquest de 2021 hi ha hagut un llarg recorregut, però encara queda molt per fer amb relació a l'assoliment de la justícia, l'equitat i la protecció dels drets i llibertats de totes les dones arreu del món.

[Font:

<https://www.ub.edu/portal/web/igualtat/efeministerides/-/detall/embaras-i-legislacio-commemoracio-dels-50-anys-de-la-publicacio-del-manifest-de-les-343>]

La pandèmia ha sacsejat la nostra vida, però no ha sigut la primera vegada a la història. Lady Montagu

Les informacions sobre la vacunació de la COVID omplen el nostre dia a dia: recomanacions, campanyes, consells, reticències, debats i discursos amb les més variades explicacions i posicionaments. La pandèmia ha sacsejat la nostra vida, però no ha sigut la primera vegada a la història.

Quina és la commemoració d'avui?

L'abril de 1721, fa 300 anys, durant l'epidèmia de verola que assolava Anglaterra, **Lady Montagu** va fer inocular el virus de la verola a la seva filla de cinc anys amb la convicció que la immunitzaria: ho havia après a Constantinoble. Començà una campanya de difusió d'aquesta tècnica perquè s'apliqués al Regne Unit i s'evitessin les conseqüències de la plaga.

Mentre visqué a Constantinoble entre 1716 i 1718, on Edward Montagu era ambaixador britànic a l'Imperi Otomà, Mary Montagu es preocupà per conèixer els costums locals. En una carta a una amiga, Sarah Chiswell, de l'abril de 1717, parlen de la plaga de verola que s'estén per tot Europa i diu:

La verola, tan fatal i tan general entre nosaltres, és aquí totalment inofensiva per la invenció de l'empeltament [*engrafting*, en l'original en anglès], que és el terme que li donen. Hi ha un grup d'ancianes que viuen de fer aquesta operació cada tardor, el mes de setembre, quan baixa la calor més forta. [...] La canalla o pacients joves juguen plegats la resta del dia i estan en perfecte estat fins a les vuit. Després, la febre comença a apoderar-se'n i fan llit dos dies, molt rarament tres. Molt rarament tenen més de vint o trenta [erupcions] a la cara i mai no deixen marca. [...] Cada any, milers suporten aquesta operació [...] No hi ha casos de ningú que hi hagi mort i pots creure que estic molt satisfeta de la seguretat de l'experiment, ja que penso provar-lo amb el meu fill estimat. Soc prou patriota per fer l'esforç de posar aquesta útil invenció de moda a Anglaterra i no deixaria d'escriure'n a alguns dels nostres metges si en conegués algun de qui pensés que té prou virtut per destruir una font tan significativa dels seus ingressos pel bé de la humanitat. Però aquesta malaltia és massa beneficiosa per a ells perquè una criatura forta que emprengui de posar-hi fi no s'exposi al seu ressentiment. (*Letter XXXI, to Mrs. S.C. Adrianople, April 1, O.S.*)

Quan Mary Montagu tornà a Anglaterra, el 1718, el seu fill havia estat inoculat i immunitzat de la verola, i a l'epidèmia de 1721 que assolà el país, va repetir el procediment amb la seva filla, sota la supervisió del metge de l'ambaixada, Charles Maitland. Metges del Royal College of Physicians comprovaren l'èxit de l'operació: la notícia es divulgà però no tingué una repercussió immediata.

Mary va convèncer la princesa de Gal·les, Carolina, perquè l'experiment tingués el reconeixement degut i s'apliqués de manera general. Es van publicar els resultats i Montagu intentà difondre'l, fins al punt que les filles dels prínceps de Gal·les foren inoculades l'abril de 1722 i les seguiren 200 persones més, la majoria de classes altes. A poc a poc la pràctica s'estengué per Europa: Caterina II de Rússia inoculà el seu fill el 1768, com també feren els reis de França i Nàpols. Era el primer cop a Europa que es començava a vèncer una epidèmia d'una malaltia fins llavors imbatible.

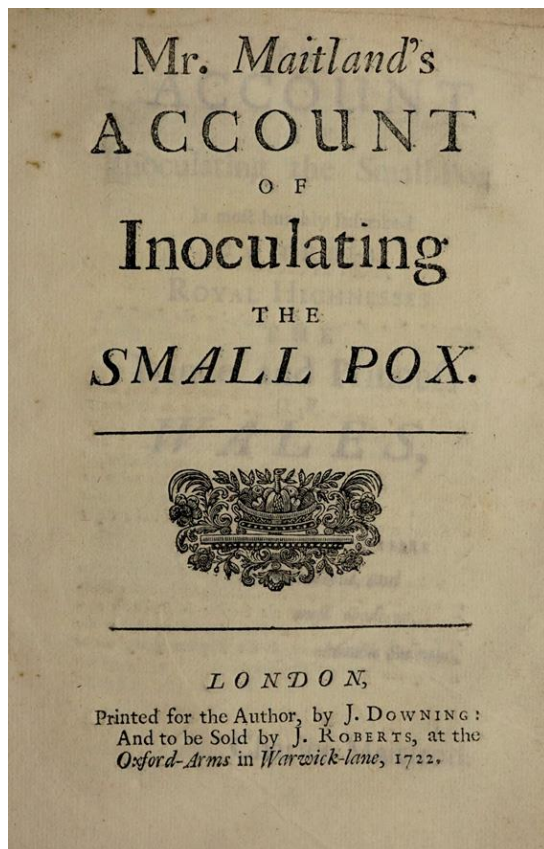
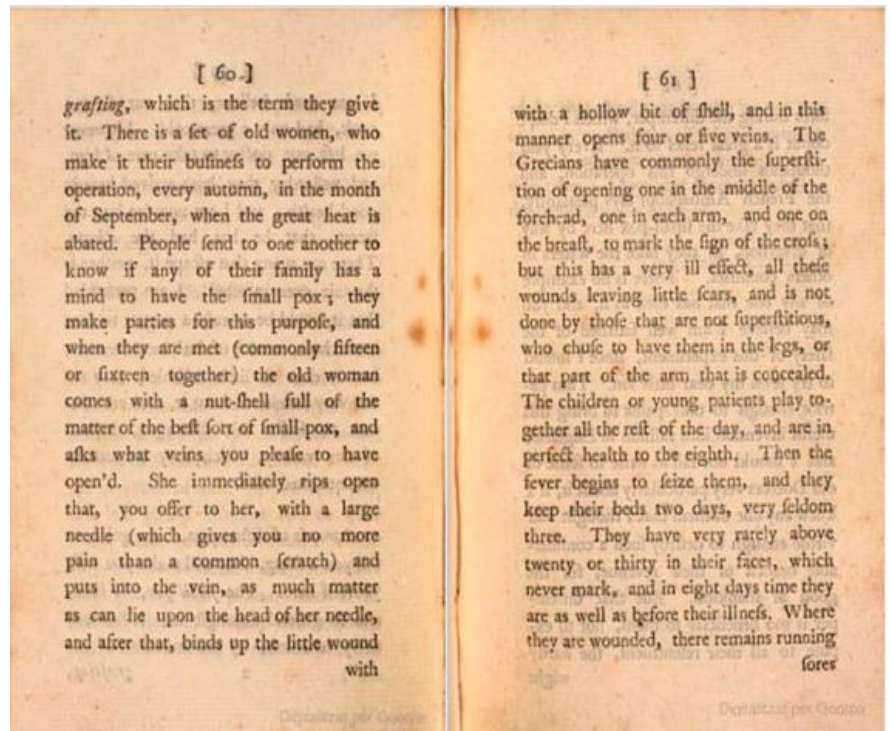
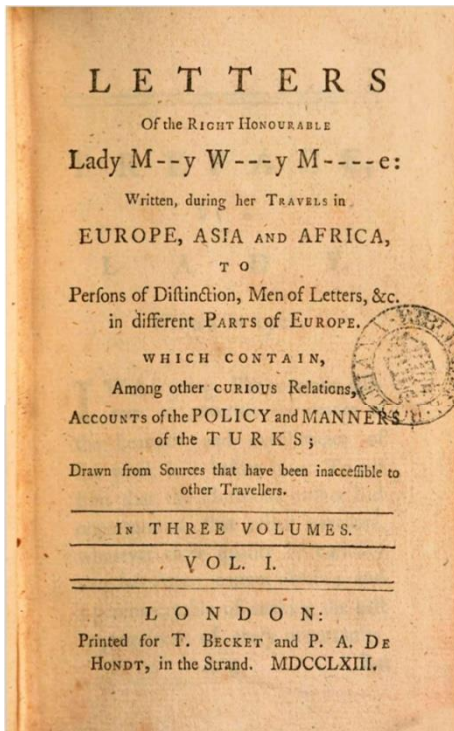
I per què ho remarcuem des de la Unitat d'Igualtat?

Lady Montagu, nascuda a Londres el 1689. Gran lectora i autodidacta, viatgera i escriptora. No era la primera persona que explicava el procés d'inoculació: dos metges havien publicat descripcions similars uns anys abans, en publicacions científiques angleses, però sense cap ressò. La descripció de l'aristòcrata, primer en la carta privada i després al diari, i la seva activitat d'exemple (en inocular els seus fills) i de difusió activa sí que aconseguí obrir camí i demostrar la utilitat de la inoculació del virus.

Malgrat els èxits inicials, comprovats per metges de prestigi, hi hagué més rebuig que acceptació, essencialment pels prejudicis, la desconfiança i la por.

Mary W. Montagu continuà escrivint literatura, assaig polític, etc. Les seves cartes, excel·lentment escrites, foren publicades pòstumament, el mateix any que morí, amb el títol de *Turkish Embassy letters*. Hi descrivia els costums i la vida política i social de la població otomana, i es referia especialment a les dones turques. Viatjà per Itàlia i França i, finalment, malalta de càncer de pit, tornà a Londres, on morí el 1762 amb 73 anys.

La verola va continuar sent endèmica fins que la campanya de l'OMS va aconseguir erradicar-la del 1977 al 1979. Mary W. Montagu no tenia formació sanitària, però la seva contribució a la ciència mèdica fou important i salvà milers de vides.

[Font: <https://www.ub.edu/portal/web/igualtat/efeministerides/-/detall/la-pandemia-ha-sacsejat-la-nostra-vida-pero-no-ha-sigut-la-primera-vegada-a-la-historia>]

- **Maig de 2021**

Un testimoni incomparable de les diferències entre homes i dones al tombant de segle. Emilia Pardo Bazán

Aquest Sant Jordi ha estat una de les diades del llibre més esperades a causa de les restriccions i del confinament imposats per la COVID. Un dia radiant va facilitar el passeig encuriosit entre les parades, de nou generoses amb llibres i roses, i amb les inevitables cues, ordenades i respectuoses amb les restriccions sanitàries, per aconseguir una signatura

Les obligades llistes de llibres més venuts alternaven autors i autores, però amb un cert predomini dels noms masculins. Encara i així, la participació i visibilitat femenines van pujant i

algunes autores obren noves perspectives en l'enfocament de les històries, l'estil narratiu i les identitats i els rols de les protagonistes.

Quina és la commemoració del mes?

El 12 de maig de 1921, justament fa un segle, va morir **Emilia Pardo Bazán**. Novel·lista, periodista, assagista, crítica literària, autora de llibres de viatges, traductora, emprenedora i editora, primera catedràtica d'una universitat espanyola i una de les precursoras del feminisme a Espanya. Mantingué una defensa continuada dels drets de les dones, especialment, pel que fa a l'educació i el treball.

De família de l'alta burgesia, d'esperit liberal i obert, amb una exquisida educació, fou una lectora voraç que viatjà per Europa i hi feu coneixença d'intel·lectuals amb els quals mantingué una abundant correspondència. Molt jove, es va casar amb José Quiroga Pérez de Deza, amb qui va tenir tres fills. Malgrat això, tenia el revolucionari pensament que la maternitat no era pas «la missió» de les dones: es pot ser dona sense voler ser mare. Van separar-se amistosament el 1894, després de disset anys de vida en comú.

Havia començat a publicar el 1879, amb *Pascual López, autobiografía de un estudiante de medicina*; fins a la novel·la policíaca *Selva*, que deixà inèdita (s'ha publicat per primer cop el 2021); publicà més de vint novel·les, gairebé set cents contes i relats, volums d'assaig, viatges i un considerable nombre d'articles i conferències. Novel·les com *Los pazos de Ulloa*, *La madre naturaleza* o *Morriña*, la situen al podi de la literatura. Malgrat això, no ha tingut, fins ben recentment, la mateixa consideració que contemporanis seus de menys vàlua.

És la retratista excepcional d'una època i, en particular, de les dones d'una època, sotmeses pels rols de gènere. *La Tribuna* o *Insolación* mostren dones, obreres o burgeses, que lluiten, amb resultats dubtosos, contra els estereotips imposats. Al relat *El encaje roto* denuncia la por a la violència masclista; *Vampiro* ho fa amb els matrimonis de conveniència entre vells i adolescents...

I per què ho remarquem des de la Unitat d'Igualtat?

La seva obra constitueix un testimoni incomparable de les diferències entre homes i dones en el tombant de segle. Inconformista amb els rols adjudicats a les dones, no només va defensar-ne l'emancipació sinó que ella mateixa va lluitar per fer-se un lloc en un món d'homes. Les dones, pensava, tenien els mateixos drets i obligacions que els homes i havien de rebre una formació equiparable, únic mitjà per a l'emancipació i l'empoderament que els permetessin desenvolupar les seves capacitats i iniciatives a la societat i gaudir de llibertat personal i de decisió sobre la seva vida. Idees que va defensar en una gran quantitat de conferències i articles: a la revista *La España moderna*, va publicar la sèrie de quatre articles llargs que forma «La mujer española» (1890); fundà i edità la revista *Nuevo teatro critico* (1891-1893) i una col·lecció de llibres, Biblioteca de la mujer, destinada a difondre obres d'idees progressistes i feministes. Escrigué, decebuda pel fracàs de l'empresa:

Fundé esta Biblioteca de la mujer, aspirando a reunir en ella lo más saliente de lo que en Europa aparecía, sobre cuestión tan de actualidad como el feminismo. Suponía yo que en España pudiera quizás interesar este problema, cuando menos a una ilustrada minoría. No tardé en darme cuenta de que no era así.

El 1889 fou clau en la reflexió sobre la condició femenina: es va rebutjar la seva candidatura per a l'ingrés a la Reial Acadèmia Espanyola. En unes cartes fictícies dirigides a Gertrudis Gómez de Avellaneda (una altra excepcional autora menystinguda a qui, el 1853, també se li negà l'accés a l'Acadèmia), mostren els sentiment d'una víctima de discriminació per l'únic fet de ser dona i malgrat haver demostrat tenir més mèrits literaris que molts dels acadèmics del moment.

Malgrat aquest menyspreu, fou consellera d'Instrucció Pública (1910) i catedràtica de Literatura Contemporània de Llengües Neol·latines a la Universitat Central (actual Complutense) de Madrid (1916).

[Font:

<https://www.ub.edu/portal/web/igualtat/efeministerides/-/detall/emilia-pardo-bazan-un-testimoni-incomparable-de-les-diferencias-entre-homes-i-dones-al-tombant-de-segle>]

- Setembre de 2021

Dia Internacional contra l'Explotació Sexual i el Tràfic de Dones, Nenes i Nens

Com cada any, ens adherim a les reivindicacions contra aquesta forma de violència i violació de drets; una realitat invisibilitzada que, per desgràcia, es manté summament vigent. Avui, doncs, és el dia de posicionar-nos; de fer visible aquest problema; de revisar-nos de manera crítica i de mantenir-nos lluitant contra aquesta i totes les formes de violència que les dones vivim i hem viscut històricament i dia rere dia.

Quina és la commemoració d'avui?

Segons l'Agència de l'ONU per als Refugiats (ACNUR), l'explotació sexual fa referència a l'abús real o amb intencionalitat de la diferència de poder, confiança o la posició de vulnerabilitat d'una persona amb la finalitat d'obtenir favors sexuals. El tràfic de persones, sobretot dones i infants, forma part de l'explotació sexual i es dona principalment amb persones que es desplacen del seu territori de manera irregular i que no veuen la possibilitat de buscar ajuda de les autoritats ni protecció internacional. Dit d'una altra manera: amb la finalitat d'obtenir grans beneficis, el perfil de qui explota o trafica amb persones –sobretot amb dones i infants–, fa ús dels seus privilegis i autoritat per capturar-les, comerciar-hi i sotmetre-les, aprofitant-se de la seva recurrent situació de vulnerabilitat i exclusió social. Així, milers de cossos i vides es mercantilitzen i es redueixen a objecte de consum, dia a dia i de manera molt vigent. El 23 de setembre coincideix amb un moment rellevant pel que fa a l'explotació sexual, aquest dia de l'any 1913 es va promulgar a l'Argentina el que va ser la primera llei del món contra aquesta forma de violència: la Llei 9.143. La legislació, també coneguda col·loquialment com la Ley Palacios, va ser impulsada pel diputat socialista Alfredo Palacios i, independentment dels seus avenços i limitacions, va significar un punt d'inflexió pel que fa a la relació entre les autoritats governamentals internacionals i l'explotació i tràfic de dones i infants. Dècades després, l'any 1999, durant la Conferència Mundial de la Coalició Contra el Tràfic de Persones que es va fer a Dhaka (Bangladesh), es va establir oficialment aquesta data, el 23 de setembre, com el dia contra l'Explotació Sexual i el Tràfic de Dones, Nenes i Nens. Des de llavors, múltiples organismes governamentals internacionals s'han posat les piles per desenvolupar mesures efectives contra aquesta realitat terrible amb la finalitat última d'erradicar-la; cosa que sembla encara una realitat llunyana.

I per què ho remarquem des de la Unitat d'Igualtat?

Des de la Unitat, considerem imprescindible reivindicar aquesta data perquè ens trobem davant una pràctica denigrant que és extremadament vigent avui dia i que manté explotades, violades,

controlades i sotmeses moltíssimes dones i que troba les seves arrels en una institució terriblement poderosa: el patriarcat. Els fonaments estructurals que han permès comercialitzar, traficar i beneficiar-se dels cossos i les vides de totes les supervivents –i les que no han pogut sobreviure– estan fets d'hegemonia patriarcal; una hegemonia encara ara poc qüestionada, pesi a qui li pesi. Pensem que, per tal d'erradicar aquesta i totes les formes de violència que patim les dones diàriament, hem de començar lluitant contra la dominació masculina en totes les esferes de la vida. Per això treballem aquí, a la Unitat, dia a dia. Paral·lelament, donat que un dels motius principals que permeten l'explotació sexual i el tràfic de persones és la vulnerabilitat socioeconòmica de les i els supervivents, defensem la necessitat de lluitar contra totes les formes d'exclusió social i reivindicuem la presa de mesures inclusives que contemplin de manera efectiva la situació de totes les persones; també dins les nostres universitats.

S'ha avançat molt en el reconeixement i valoració sobre aquest problema. Tanmateix, com que encara avui dia és una realitat summament invisibilitzada, des de la Unitat d'Igualtat treballem tant per atendre i donar suport com per desenvolupar mesures efectives contra aquest tipus de violència; no només des de la protecció de les persones supervivents sinó també cercant-ne l'empoderament i dignitat.

[Font: <https://www.ub.edu/portal/web/igualtat/efeministerides/-/detall/23-de-setembre-dia-internacional-contra-l-explotacio-sexual-i-el-trafic-de-dones-nenes-i-nens>]

- **Novembre de 2021**

Reivindicuem una societat lliure de violències masclistes i de feminicidis. 25N

Com cada 25-N, reivindicuem una societat lliure de violències masclistes i feminicidis des del moviment feminista; una cara de la violència que, per desgràcia, encara és present dins de la societat. Per això, fem una crida conjunta de caràcter social a denunciar, visibilitzar i erradicar totes les formes de violències masclistes que abasten i que les dones hem sofert al llarg de la història.

Quina és la commemoració d'aquest mes?

Les activistes feministes i germanes Minerva, Pàtria i María Teresa Mirabal, assassinades el dia 25 de novembre de 1960 a la República Dominicana per part de la policia secreta del dictador Rafael Trujillo, es van convertir en un símbol, efígie de resistència i lluita contra la violència institucional. Més endavant, durant la primera Trobada Feminista de Llatinoamèrica i del Carib duta a terme a Bogotà

(Colòmbia) l'any 1981, les dones van denunciar la violència de gènere en les seves múltiples formes, com ara les violències en l'esfera privada, les violacions i l'assetjament sexual, legitimada de manera sistemàtica per part de les institucions. Basant-se en l'assassinat de Minerva, Pàtria i Maria Teresa Mirabal, l'ONU va commemorar el 25-N com el dia Internacional per a l'Eliminació de la Violència Contra les Dones l'any 1999.

Actualment, segons les dades recollides per femicidio.net, només durant l'any 2021 les dones assassinades han ascendit a 70, xifra que fa augmentar a dia d'avui el nombre de crims contra les dones a 1.118, des de l'any 2003. Si bé des de les Institucions s'han promulgat lleis amb la finalitat d'aconseguir la igualtat efectiva entre dones i homes (com la Llei orgànica 1/2004, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere; la Llei orgànica 3/2007 per a la igualtat efectiva de dones i homes; el Pacte d'Estat contra la Violència de Gènere el 2017 i la Llei 17/2020, de 22 de desembre, del Dret de les dones a erradicar la violència masclista a Catalunya), les xifres ens obliguen a fer una tasca de reflexió. No només trobem que la violència de gènere és vigent i normalitzada, sinó que no podem oblidar que s'agreuja quan parlem de dones que pateixen altres formes de discriminació també institucionalitzades, com pot ser el racisme o la LGBTIQ+ fòbia.

I per què ho remarquem des de la Unitat d'Igualtat?

Ens mantenim fermes reivindicant any rere any aquesta data perquè la violència de gènere és una forma de violència vigent, legitimada i institucionalitzada que afecta fins a extrems insostenibles i dia rere dia totes les dones, de manera material o simbòlica. La violència de gènere és també la manifestació materialitzada de tot un mecanisme de discriminació, que és el patriarcat, mitjançant el qual no només s'exclou, subordina i sotmet les dones sinó que s'organitzen, construeixen, reproduïxen i institucionalitzen els discursos normatius que justifiquen aquestes formes de violència sobre les dones i sobre els col·lectius LGBTIQ+.

La Unitat d'Igualtat de la Universitat de Barcelona treballa dia rere dia per aconseguir una Universitat feminista, lliure de totes les violències masclistes que, malauradament, encara perduren també dins de les nostres facultats. L'erradicació efectiva de totes les normes cisheteropatriarcales és el camí definitiu cap a la constitució d'una societat equitativa i justa, no només per a les dones, sinó per a tot el conjunt. La nostra Universitat ha de constituir tot un exemple de refundació de les seves pròpies pràctiques normalitzades.

EL MASCLISME MATA!

[Font:

<https://www.ub.edu/portal/web/igualtat/efeministerides/-/detall/25-n-reivindiquem-una-societat-lliure-de-violencies-masclistes-i-femicidis>]

Icona de la lluita feminista. Rosalind Franklin

«Estava decidida a no destacar els seus atributs femenins. Tot i que era de trets enèrgics, no li faltava atractiu, i hauria pogut ser molt guapa si hagués mostrat el més mínim interès per vestir bé [...]. Tots els seus vestits mostraven una imaginació pròpia d'adolescents estudioses angleses». Amb aquestes paraules es referia James Watson a la cristal·lògrafa Rosalind Franklin (1920-1958) en el popular llibre *The double helix*, on explicava la història del descobriment de l'estructura de l'ADN.

Rosalind Franklin va ser una de les persones clau en aquesta descoberta. No obstant això, se la va deixar de banda fins al punt que, quan ja havia aconseguit la imatge que confirmava l'estructura helicoidal de l'ADN, coneguda com a *fotografia 51*, li van prohibir que continués treballant en aquest tema. Amb motiu del centenari del seu naixement, la nova edició de la Mostra del Fons Històric del [CRAI Biblioteca de Física i Química](#), reivindica la figura d'aquesta cristal·lògrafa en l'exposició «Rosalind Franklin: una vida desxifrant estructures helicoidals».

«Tot i haver contribuït a elucidar l'estructura de l'ADN, va tenir poc reconeixement dels seus col·legues, que van rebre el Nobel per aquest descobriment. Per això s'ha convertit en una icona de la lluita feminista dins el món científic», expliquen les comissàries de l'exposició, Carme Rovira, professora d'investigació ICREA a l'Institut de Química Teòrica i Computacional de la UB ([IQTCUB](#)), i Àlicia Guasch, de l'Institut de Biologia Molecular de Barcelona (IBMB-CSIC).

Dones i ciència: injustícia epistèmica

Rosalind Franklin és un exemple paradigmàtic d'injustícia epistèmica, concepte que es fa servir per referir-se al fet que les contribucions i els descobriments de les dones no s'han incorporat al cànon d'una disciplina determinada, o bé s'han atribuït a altres científics.

Per revertir aquesta injustícia epistèmica, en l'exposició hi ha una selecció de llibres relacionats amb la temàtica de dones i ciència, alguns dels quals tracten sobre científiques del passat. També s'hi poden veure volums sobre qüestions d'epistemologia feminista i d'altres sobre la situació actual de les dones en la ciència. Entre les obres exposades, cal destacar la traducció al català de l'article «[L'anomalia d'una dona en la física](#)», publicat a *Compàs d'amalgama*, en què la física Evelyn Fox Keller relata la seva experiència i critica la misogínia dels cercles científics dels EUA on va estudiar i treballar a partir de finals dels anys cinquanta del segle XX.

«Recuperar la memòria de científiques del passat ens serveix per revertir aquesta injustícia, per disposar d'exemples diversos del que significa dedicar-se professionalment a la pràctica científica i per qüestionar una tradició on sembla que només pot encaixar un tipus molt particular de persona»,

apunta la física Sònia Estradé, professora del Departament d'Enginyeria Electrònica i Biomèdica i traductora de l'article d'Evelyn Fox Keller esmentat.

La [mostra](#) es va inaugurar el divendres 19 de novembre, en un acte presidit pel vicerector de Transformació Digital, Xavier Triadó. També hi va intervenir el degà de la Facultat de Química, Miquel Vidal, que va assegurar: «Estem obligats a incorporar referents i s'ha de fer activament als plans docents». Val a dir que la Facultat de Química de la UB té prop d'un 46 % de dones. Lourdes Campos, professora de la UPC, va ser l'encarregada d'impartir la conferència «Rosalind Franklin 100 años después. Una carrera desigual».

[Font: <https://www.ub.edu/porta/web/igualtat/efeministerides/-/detall/rosalind-franklin-icona-de-la-lluita-feminista>]

- Desembre de 2021

Trencar barreres en l'educació. Hellen Keller

El 3 de desembre es va celebrar el Dia Mundial dels Drets de les Persones amb Discapacitat. Des de 1992 es commemora, celebra i reivindica aquesta jornada com una jornada per a l'empoderament i igualtat en oportunitats i drets de les persones discapacitades, fet que és de summa rellevància pel que fa a la feina de la Unitat d'Igualtat de la Universitat de Barcelona i raó per la qual ens complau afegir-nos a les demandes d'aquesta data assenyalada. Tanmateix, les vides i activitat de les persones amb alguna discapacitat –sobretot si parlem de dones– romanen àmpliament invisibilitzades; summament excloses i poc reconegudes, no només de la historiografia

oficial sinó també de gran part dels espais de vida actuals, aquest és un col·lectiu que no només existeix, sinó que també actua. Per aquest motiu, avui volem parlar-vos de Hellen Keller, escriptora, activista i professora sordcega estatunidenca. La coneixeu?

Quina és la commemoració del mes?

Tal com hem dit, el passat 3 de desembre es va celebrar el Dia Mundial pels Drets de les Persones amb Discapacitat; una data que volem reivindicar a través del nom i la història de Hellen Keller. Fa més d'un segle, escrivia a *El mundo en el que vivo*:

Hay manos que bullen de gozo al asir las vuestras. Otras, rebosantes de vida, palpitan y se dilatan. [...] Así como las bellezas del rostro son muchas, ocurre lo mismo con las de la mano. [...] Basta sólo una mirada a la punta de sus dedos para adivinar los numerosos matices del pensamiento. [...] Desearía de buen grado que pudierais observar con cuánta donosura deletrean los niños pequeños sus palabras en mi mano: son para mí como las flores naturales de la humanidad, y los movimientos de sus dedos como las flores silvestres del idioma.

Hellen Keller va néixer a Tuscumbia, Alabama (EUA) l'any 1880. Després de perdre l'audició i la vista amb dinou mesos pel que en aquells dies es considerava una «febre de cervell» (avui dia, una meningitis o encefalitis), va quedar en mans de la tutoria d'Anne Sullivan (1866-1936), una mestra que va implicar-se profundament en el procés d'aprenentatge i socialització de Keller. La pèrdua d'audició i visió que va patir la nostra protagonista, sobretot al principi, va provocar-li molts problemes per relacionar-se amb les persones i amb el món que l'envoltava; tanmateix, quan aquests obstacles van començar a ser tractats amb Sullivan, Helen Keller va començar a trencar amb el que s'hauria sentenciat com un aïllament per sempre; a lluitar contra la condemna a ser invisible. Va començar a lletrejar les paraules a la seva pròpia mà.

Però això no acaba aquí: més endavant, mitjançant el mètode Tadoma –un mecanisme mitjançant el qual Hellen Keller tocava els llavis d'altres persones quan parlaven sentint-hi les vibracions– va prosseguir amb els estudis a la institució especial per a persones sordes Horace Mann School, fins a graduar-se amb honors a la Universitat de Radcliffe, l'any 1904; aquest fet la va convertir en la primera persona i, més concretament, en la primera dona sordcega a aconseguir un títol universitari.

No sols és recordada pel seu mèrit i capacitats com a professora i escriptora, sinó també per la seva implicació en la política com a activista a favor de la classe obrera i la reivindicació dels seus drets i protecció contra accidents laborals i malalties (els casos de discapacitat es donaven de manera més habitual a la classe treballadora en comparació amb les classes altes). Així, va començar a posicionar-se a favor del Partit Socialista i a donar suport a les causes d'Emmeline Pankhurst (activista política i líder del moviment sufragista britànic), la qual cosa va causar una onada de crítiques dels periodistes assenyalant que no podia analitzar críticament i objectivament la política a conseqüència de la seva discapacitat. Keller també es va posicionar en contra de la participació dels Estats Units a la Primera Guerra Mundial. Finalment, l'any 1924, va deixar la vida política de costat per destinar el seu temps i treball a persones amb discapacitat visual, i es va convertir en una pionera activista pels drets de les persones amb ceguesa.

I per què ho remarquem des de la Unitat d'Igualtat?

No sols és coneguda i recordada per la seva capacitat, insistència i perseverança al voltant de l'aprenentatge i el compromís amb l'educació, sinó també pel compromís de fer que tots aquests valors es convertissin en un dret per a totes les persones amb discapacitat. La Unitat d'Igualtat remarca i beu d'aquests valors i accions.

Les dones amb discapacitats formen part de la societat i del moviment feminista, disposen de capacitat d'agència i també són subjectes polítics a qui no ha de tractar-se com a subjectes únicament «dependents», ja que, com diria Amaia Orozco, tots som éssers interdependents. En aquest sentit, és necessària la contribució conjunta de la societat i de les institucions per atendre degudament les persones amb discapacitat i que no siguin silenciades; donar-los veu i no parlar per elles; utilitzar un llenguatge inclusiu, atendre les seves necessitats i posar-hi recursos. Tal exemple és, per això, Hellen Keller: graduada, escriptora, professora, militant socialista, creadora el 1915 de l'organització Hellen Keller International (per investigar sobre la salut, visió i nutrició) i ambaixadora en Relacions Internacionals de l'American Foundation for Overseas Blind.

[Font:

<https://www.ub.edu/portal/web/igualtat/efeministerides/-/detall/trencar-barreres-en-l-educacio>]